Gemeente
Hellendoorn

Nota

Voor burgemeester en wethouders
Nummer: 16INT03900

Datum vergadering:
Nota openbaar: 03 JAN. 2017

Onderwerp: **Vaststelling regionale beleidsnotitie Social Return on Investment (SROI)**

Advies:

1. In te stemmen met de Beleidsnotitie Social Return On Investment (SROI) van de (14) Twentse gemeenten, en toepassing van de hierin opgenomen uitgangspunten en "bouwblokken" in de lokale en regionale aanbestedingen (rekening houdend met de uitgangspunten van proportionaliteit en maatwerk);
2. Nadere voorstellen voor de invulling van de lokale uitvoeringspraktijk af te wachten, en daarbij ruimte te houden voor specifieke lokale arrangementen met lokale initiatiefnemers, die passen binnen het regionale SROI-beleid;
3. In te stemmen met de in deze notitie verwoorde implementatie door een regionale netwerkorganisatie, waarvoor per subregio één kartrekker wordt aangesteld en waarvoor door de gezamenlijke gemeenten de WIZZR-monitor wordt aangeschaft;
4. In te stemmen met de hieruit voortvloeiende kosten voor onze gemeente van € 2.620,-- per jaar (gebruikskosten WIZZR + PR en communicatie) plus een eenmalige bijdrage van € 308,-- voor de implementatiekosten van de WIZZR, en deze kosten ten laste te brengen van het Participatiebudget;
5. Met betrekking tot de toepassing in de Infra-branche de nadere informatie van de stichting Infra Werkt af te wachten;
6. Dit onderwerp verder te bespreken met het bestuur van de Business Club Hellendoorn –Nijverdal, met name voor de lokale uitvoeringspraktijk;
7. De raadscommissie SLZ en het Cliëntenplatform Werk en Inkomen te informeren door toezending van de regionale beleidsnotitie en deze nota

Besluit B en W: Conform advies

Korte samenvatting:

Vanuit de arbeidsmarktregio Twente is een regionale beleidsnotitie voorbereid inzake Social Return On Investment (SROI). Het doel van SROI is om door middel van aanvullende voorwaarden te bereiken dat inkoop- en aanbestedingsopdrachten van de overheid - naast hun primaire doelstelling van het realiseren van een bepaald werk of dienstverlening - ook bijdragen aan sociale doelstellingen, zoals het bieden van extra banen voor werklozen.
De 14 Twentse gemeenten hebben tot op heden elk op een eigen wijze invulling gegeven aan SROI binnen hun inkoopbeleid. In het portefeuillehoudersoverleg van de arbeidsmarktregio Twente zijn – mede op verzoek van het bedrijfsleven – afspraken gemaakt voor meer samenwerking en afstemming in SROI-beleid. Door vaststelling van één gezamenlijke regionale beleidsnotitie SROI komen gemeenten tot een gezamenlijk en gedragen SROI-beleid (met mogelijkheden voor maatwerk, bijvoorbeeld via branche-gerichte afspraken). Verder zijn samenwerkingsafspraken gemaakt om te zorgen voor een goede monitoring hiervan, om het rendement van SROI (in termen van plaatsing van langdurig werklozen) beter inzichtelijk te maken. Daarvoor wordt een regionale netwerkorganisatie voorgesteld, met in elke subregio één SROI-regievoerder als trekker.

Aanleiding:

In opdracht van het regionaal Portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt (PHA) heeft een regionale werkgroep (met deelname van onze inkoopcoördinator en de beleidsmedewerker Participatiewet) een concept-beleidsnotitie opgesteld om te komen tot één regionaal beleid van de 14 Twentse gemeenten voor toepassing van Social

Return On Investment (SROI). Deze notitie is enkele keren besproken in het PHA (december 2015, januari 2016), en daarna in het PHA van 21 april 2016 voorlopig vastgesteld.
Uw college is hierover op 19 april 2016 geinformeerd door middel van een kort memo (bijgevoegd).

Afgesproken is hierover inhoudelijk nader te rapporteren zodra hierover ook gesproken zou zijn met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, en de invulling van de netwerkorganisatie bekend is. Inmiddels hebben deze gesprekken plaatsgevonden en heeft de ambtelijke werkgroep een implementatievoorstel uitgewerkt. Inmiddels heeft het PHA met deze definitieve versie van de beleidsnotitie ingestemd (vergadering 16 november 2016), zodat dit stuk nu door de afzonderlijke gemeenten kan worden vastgesteld.

Naar aanleiding hiervan rapporteren wij u het volgende.

Relevante eerdere besluiten:
MEMO 14-4-2016, waarmee college heeft ingestemd.

Doelstelling:
Instemming met de regionale beleidsnotitie en met de gemaakte afspraken voor de implementatie hiervan gedurende een pilotperiode van 2 jaar (2017-2018), en deze samenwerking in de 2e helft van 2018 te evalueren.

Oplossing:

De regionale beleidsnotitie SROI kan worden samengevat in de 10 hieronder opgenomen beslispunten:

1. *De Twentse gemeenten geven aantoonbaar zelf het **goede voorbeeld** geven als sociaal werkgever door hetzelfde te realiseren als ze werkgevers vragen. Meetbaar: 5% van medewerkers bestaat uit doelgroep SROI bij gemeenten (of PSO trede 2 of 3).*
2. *De Twentse gemeenten hebben een gemeenschappelijke regionale **SROI ambitie** (inspannings-verplichting): binnen 3 jaar jaarlijks 10 miljoen euro aan SROI afspraken realiseren.*
3. *De **SROI doelstelling** heeft betrekking op activiteiten waarin een relatie gelegd kan worden met het verhogen van de participatie van doelgroepen met afstand tot de arbeidsmarkt.*
4. *De Twentse gemeenten gaan akkoord met de genoemde **brede SROI doelgroep**, inclusief leerlingen, statushouders en plaatsingen in het kader van arbeidsmatige dagbesteding.*
5. *De Twentse gemeenten gaan akkoord met het toepassen van een SROI inspanningsverplichting bij **gesubsidieerde instellingen**, die jaarlijks > 100.000 euro ontvangen.*
6. *De Twentse gemeenten gaan bij aanbestedingen gebruik maken van een sociaal **keurmerk** (PSO en/of lokaal/regionaal keurmerk Werk Pakt).*
7. *De Twentse gemeenten staan toe dat opdrachtnemers met een sociaal keurmerk gedeeltelijke **vrijstelling** kunnen krijgen voor SR afspraken.*
8. *De Twentse gemeenten gaan gebruik maken van het landelijke model **bouwblokken**.*
9. *De Twentse gemeenten gaan akkoord met een meer geïntegreerde **regionale uitvoering** met een SROI netwerkorganisatie, met 3 (sub)regionale trekkers / regievoerders, en een regionale SROI database (de WIZZR-monitor).*
10. *De Twentse gemeenten gaan akkoord met een **implementatietraject** om het SROI beleid en de regionale samenwerking in de praktijk te implementeren, met een evaluatie na 2 jaar (= najaar 2018).*

Toelichting:

1. Door vaststelling van deze beleidsnotitie geeft de gemeente aan zelf als werkgever ook het goede voorbeeld te willen geven. Dit kan o.a. blijken uit het aantal ingevulde garantiebanen bij de gemeente of het PSO-certificaat (Prestatieladder Sociaal Ondernemen). Binnen de gemeente Hellendoorn vindt hiervoor momenteel een nul-meting plaats. Over de uitkomsten daarvan, en de op dit punt eventueel te nemen maatregelen, wordt begin 2017 afzonderlijk gerapporteerd via het team P&O.
2. Volgens de stukken bedraagt deze ambitie ongeveer 1% van het totale regionale inkoopvolume, en zou dit al snel haalbaar moeten zijn. Door alle SROI-inspanningen beter te gaan monitoren moet blijken of deze ambitie haalbaar is. Overigens is deze ambitie niet meer dan een inspanningsverplichting.
3. SROI wordt ingezet bij aanbestedingen die daadwerkelijk arbeidsplaatsen kunnen bieden voor de doelgroep. Andere sociale invulling die geen directe link hebben met de opdracht worden niet volledig uitgesloten, maar komen pas in laatste instantie aan de orde.
4. De SROI-doelgroep is breder dan alleen de doelgroep Participatiewet, of de doelgroep Banenafspraak. Ook WW (> 3 maand werkloos), Wajong, Wia/Wao, VSO/PRO, Wsw'ers, BOL/BBL, statushouders en Nuggers zonder startkwalificatie (tot 27 jaar) worden meegeteld bij SROI. De ruimere doelgroep geeft bedrijven meer mogelijkheden tot invulling van de SROI-verplichting.

5. In het SROI-beleid worden ook grotere gesubsidieerde instellingen meegenomen, omdat zij ook mogelijkheden hebben om werklozen in te schakelen (en dat vaak ook al doen). Anderzijds moet wel rekening worden gehouden met de (door bezuinigingen) soms beperkte mogelijkheden van deze instellingen. Daarom is niet meer dan een inspanningsverplichting opgenomen. Over de monitoring van deze instellingen moeten nog nadere uitvoeringsafspraken worden gemaakt. Zodra dit duidelijk is, zullen de betreffende door ons gesubsidieerde instellingen hierover worden geinformeerd.
6. Een voordeel van het werken met PSO-gecertificeerde bedrijven is dat de aandacht voor de SROI-doelgroep bij dit bedrijf verzekerd is. Anderzijds levert het hebben van een PSO-certificaat niet direct uitstroom op uit de eigen kaartenbakken. Bovendien zijn landelijk nog maar een beperkt aantal bedrijven PSO-gecertificeerd. Dit keurmerk wordt daarom alleen als uitvoeringsvoorwaarde ingezet, en niet als selectiecriterium.
7. In het verlengde van punt 6 kunnen PSO-gecertificeerde bedrijven een gedeeltelijke vrijstelling krijgen van de specifieke SROI-verplichtingen. De mate van vrijstelling bedraagt 10 %, 25 % of 50 %, afhankelijk van de score van het bedrijf op de PSO-ladder.
8. De bouwblokkenmethode sluit aan bij de hiervoor (punt 4) genoemde brede doelgroep. Afhankelijk van de categorie waar een werkzoekende onder valt, wordt via deze methode voor de aanstelling van een werkzoekende een fictief bedrag toegerekend, waarmee eenvoudig zichtbaar wordt in hoeverre aan de afgesproken SROI-inspanning wordt voldaan. Deze methode wordt landelijk veel toegepast.
9. In plaats van een centraal regionaal SROI-bureau is gekozen voor een netwerkorganisatie, met aanstelling van 3 SROI-regievoerders, één per subregio, die (in overleg met de opdrachtgever) zorgen voor vertaling van de SROI-opdrachten in meetbare prestaties, en sturen op het nakomen van deze afspraken. Daarnaast wordt Twentebreed met één regionale monitor gewerkt (de WIZZR), om de resultaten éénduidig te registreren en hierover te kunnen rapporteren.
10. De implementatie wordt getrokken door de bestaande regionale werkgroep SROI en de genoemde 3 regievoerders. Hiervoor is een implementatieplan voorbereid, wat o.a. voorziet in voorlichting en communicatie, zowel richting werkgevers(organisaties) als binnen de gemeenten (het maken van samenwerkingsafspraken met budgethouders en managers).

Na de besluitvorming in het portefeuillehoudersoverleg PHA/EZ van 21 april 2016 is deze beleidsnotitie op 11 juli 2016 besproken met vertegenwoordigers van de branche-organisaties in Twente (zie afzonderlijk verslag). Daarbij is ook de reactie van Bouwend Nederland betrokken (zie hun brief van 2 mei 2016). Deze beide besprekingen hebben geleid tot enkele redactionele aanpassingen in de stukken, met name enkele verduidelijkingen en aanvullingen in de bouwblokkentabel. Een kleine inhoudelijke aanpassing is gedaan voor het plaatsen van personen uit het doelgroepregister garantiebanen, omdat daarvoor door de gemeente ook loonkostensubsidie wordt verstrekt.

Gelet op de ontvangen reacties kan worden geconcludeerd dat het bedrijfsleven zich in grote lijnen kan vinden in deze regionale beleidsnotitie. Met name wordt gewaardeerd dat hiermee harmonisatie tussen de gemeenten plaatsvindt, waardoor overal in Twente met één en dezelfde bouwblokkenmethode wordt gewerkt. Verder geldt de notitie als een kader-notitie, met mogelijkheden voor nadere invulling op basis van proportionaliteit en maatwerk, b.v. door specifieke afspraken voor een bepaalde branche (zie de geformuleerde uitgangspunten in de notitie, paragraaf 3.3).

Voorgesteld wordt op basis van deze nadere uitwerking te starten gedurende een pilotperiode van 2 jaar, startend per 1-1-2017, en in de 2e helft van 2018 een evaluatie te laten plaatsvinden t.b.v. besluitvorming over de voortzetting hiervan ingaande 2019. Deze periode heeft als doel om ervaring op te doen met de in deze notitie opgenomen bouwblokkenmethode, en te beoordelen in hoeverre deze aanpak leidt tot méér c.q. beter aantoonbare resultaten, bijvoorbeeld in de zin van uitstroom van personen uit een uitkering.

Effecten:
Beoogd effect is om tot één regionaal afgestemd beleid te komen (met meer uniformiteit t.a.v. SROI-invulling, eventueel met differentiatie per branche), en méér concrete resultaten te boeken in termen van plaatsing van langdurig werklozen.

Lokale implementatie:
Zoals hiervoor al is aangegeven heeft de beleidsnotitie SROI als doelstelling om regionaal uniforme uitgangspunten te hanteren, zoals een uniforme toepassing van de bouwblokkenmethode. Anderzijds is het ook een kader-notitie, die ruimte moet bieden voor specifiek maatwerk in een bepaalde branche of (bij lokale opdrachten) lokaal maatwerk.
Binnen de organisatie heeft intern vooroverleg plaatsgevonden over deze nota, om te toetsen of de regionale doelstellingen en de lokale uitvoering bij elkaar aansluiten. Daarbij is naar voren gekomen dat onze gemeente tot

dusverre géén specifieke SROI-eisen stelt bij kleinere aanbestedingen (< € 100.000,--). Dit wijkt af van de regionale beleidsnotitie, waarin uitgangspunt is om SROI zo mogelijk bij *alle* aanbestedingen toe te passen, als resultaat- of eventueel als inspanningsverplichting.
Een voordeel van deze regionale lijn is dat meer recht gedaan kan worden aan bedrijven die actief uitvoering geven aan SROI en/of PSO-gecertificeerd zijn. Anderzijds moeten SROI-eisen ook praktisch uitvoerbaar zijn, en zijn die mogelijkheden minder bij kleinere opdrachten.
In de recente thema-sessie van uw college over aanbestedingsbeleid (22 november j.l.) is kort stilgestaan bij de initiatieven van enkele lokale ondernemers met betrekking tot SROI en de aanpak van Nuggers. Inmiddels heeft een gesprek met één van deze initiatiefnemers plaatsgevonden, en is afgesproken om hierover nader overleg binnen uw college te laten plaatsvinden.
Om de voortgang van het regionale SROI-beleid niet te vertragen, en anderzijds de ruimte te houden voor specifieke lokale arrangementen met de lokale initiatiefnemers, wordt voorgesteld in te stemmen met de regionale beleidsnotitie, en nadere voorstellen af te wachten voor invulling van de lokale uitvoeringspraktijk binnen onze gemeente.

Kanttekening:
Gedurende het proces van totstandkoming van deze beleidsnotitie heeft intensief overleg plaatsgevonden met de Stichting Infra-Werkt, omdat de bouwblokkenmethode afwijkt van het convenant dat in 2013 door een aantal gemeenten [1] (waaronder Hellendoorn) is afgesloten met deze Stichting.
Het convenant ging uit van de gedachte dat infra-bedrijven na gunning van een opdracht verplicht werden om kandidaten voor SROI bij voorrang te selecteren uit de door Infra-Werkt opgeleide personen. In de bouwblokkenmethode wordt die verplichting losgelaten, omdat de betreffende infra-bedrijven zelf verantwoordelijk zijn voor de daadwerkelijke invulling van SROI en dus zelf moeten kunnen kiezen of zij daarvoor samenwerken met Infra-Werkt of dit op een andere wijze willen invullen.
Het bestuur van Infra-Werkt heeft naar aanleiding hiervan bij brief van 11 juli 2016 aan de partner-gemeenten de vraag voorgelegd of zij verder willen met dit convenant. Namens onze gemeente is gereageerd dat wij hechten aan voortzetting van de samenwerking met Infra-Werkt, en dat wij het convenant niet eenzijdig willen opzeggen. (zie bijlagen). Echter, de meeste gemeenten willen het gebruik van Infra-Werkt wél stimuleren, maar niet verplicht opleggen.

Inmiddels heeft het bestuur van Infra-Werkt in een overleg op 30 november j.l. meegedeeld dat zij besloten hebben het convenant met de gemeenten te beëindigen. Dit komt niet alleen door het SROI-beleid, maar ook door de Wet Werk en Zekerheid die het voor de stichting onmogelijk maakte om de kandidaten in de pool een dienstverband aan te bieden (daarom hebben zij hiervoor al eerder Infra-Kracht als uitzendbureau opgericht). Het bestuur kiest daarom voor een andere weg, waarbij de opleidingsfaciliteit voor de doelgroep en het uitzendbureau Infra Kracht blijven bestaan, maar zonder de verplichting uit het convenant om het personeel in dienst van de stichting te nemen. Het bestuur wil het goede van de samenwerking met de gemeenten behouden, en het draagvlak van Infra-Werkt bij de aangesloten Infra-bedrijven versterken door de stichting om te bouwen naar een vereniging.
Het bovenstaande is door Infra-Werkt bevestigd in de brief van 15 december 2016. Wij verwachten nog wel nadere informatie over de verdere uitwerking hiervan. Voor de gemeente betekent dit dat de wijze waarop infra-structurele werken worden aanbesteed, wordt aangepast, door in de nieuwe bestek-teksten géén verplichtingen richting Infra Werkt meer op te nemen, maar te verwijzen naar de afspraken in het kader van de beleidsnotitie SROI.

Planning:
De beleidsnotitie is – met het concept van dit bestuursvoorstel – op 10-11-2016 besproken in de vergadering van het directieteam. Het DT heeft hiermee ingestemd, en voor wat betreft de lokale uitvoeringspraktijk aangedrongen op goed overleg met het lokale bedrijfsleven om e.e.a. praktisch uitvoerbaar te houden.
Daarna bent u over deze nota geïnformeerd via de annotatie bij de agenda van het regionaal portefeuillehoudersoverleg PHA van 16-11-2016. Het PHA heeft nu conform het voorstel ingestemd met deze beleidsnotitie, zodat deze notitie nu door uw college kan worden vastgesteld.
Uw instemming is van belang om de regionale kaders in de beleidsnotitie te kunnen hanteren voor de toekomstige aanbestedingen, om de benodigde financiële middelen voor de monitor beschikbaar te stellen en om te kunnen starten met de daadwerkelijke implementatie.

Financiële consequenties:
De 3 regievoerders worden (in ieder geval gedurende de pilotperiode van 2 jaar) volledig betaald door de 3 centrumgemeenten.

[1] *8 Twentse gemeenten en een aantal gemeenten uit de regio Stedendriehoek*

Voor de monitoring wordt door de gezamenlijke gemeenten het webbased SROI monitorsysteem, de WIZZR, aangeschaft. Een voordeel van deze monitor is dat ook de opdrachtnemende bedrijven hiermee kunnen werken, en dus zelf verantwoording kunnen afleggen van de door hen geleverde SROI-prestatie. De kosten van de monitor worden gedragen door de gezamenlijke 14 gemeenten.
De totale jaarlijkse kosten van deze monitor bedragen voor de hele regio € 37.200 per jaar excl. BTW. Voorgesteld wordt deze kosten naar inwonertal te verdelen. Daarnaast wordt een werkbudget van € 7.000,-- per jaar geraamd voor PR en communicatie, en een éénmalig bedrag van € 4.000,-- voor implementatiekosten. Voor Hellendoorn betekent dit een bedrag van € 2.620,-- per jaar (gebruikskosten WIZZR + PR en communicatie) plus een eenmalige bijdrage van € 308,-- voor de implementatiekosten.
In overleg met het team financiën wordt voorgesteld om deze kosten niet ten laste van inkoop te brengen (heeft geen eigen budgetten), maar te bekostigen uit het Participatiebudget, gelet op de doelstelling dat SROI er toe moet bijdragen dat minder mensen in de uitkering blijven. Wij nemen dit mee in het uitvoeringsprogramma Participatie en Reïntegratie 2017.

Personele consequenties:
Gelet op de functie-inhoud van de regievoerder wordt uit oogpunt van efficiency en kostenbesparing voorgesteld deze functie subregionaal in te vullen. Daarmee vervalt dus de noodzaak om bij elke gemeente een lokale SROI-coördinator aan te stellen. Opgemerkt wordt dat de functie van de regievoerder los staat van de aanlevering van kandidaten. Dit laatste blijft verlopen via de reguliere werkprocessen van het Werkplein en de eigen gemeente.

Per gemeente moet er wel één contactpersoon worden aangewezen die zorgdraagt voor het verzamelen van alle opdrachten uit inkoop en aanbesteding, en invoering hiervan in de monitor. Dit is een zeer beperkte administratieve handeling, die naar onze mening het beste gekoppeld kan worden aan de functie van de administratieve ondersteuning bij de inkoop-coördinator in onze gemeente.

Juridische consequenties:
Het inkoop- en aanbestedingsbeleid kent veel regels, zowel Europese als landelijke wetgeving. In dat verband wordt opgemerkt dat toepassing van een Nederlands keurmerk zoals PSO niet is toegestaan bij Europese aanbestedingen. Ook bij overige, niet-Europese aanbestedingen, zijn hier volgens juristen risico's aan verbonden, maar hierover zijn nog geen uitspraken van een rechter bekend.

Informatisering / Automatisering:
De monitor waarmee gewerkt gaat worden, is een web-based programma. Hier kan voor zover bekend zonder verdere maatregelen binnen onze organisatie gewerkt worden.

Burger- en overheidsparticipatie:
Hoewel over de concept-beleidsnota wel overleg met de regionale vertegenwoordigers van het bedrijfsleven heeft plaatsgevonden, is het gewenst over de definitieve nota ook het bestuur van de Business Club Hellendoorn-Nijverdal te informeren, gelet op hun betrokkenheid bij inkoop- en aanbestedingsvraagstukken, waaronder SROI. Deze betrokkenheid bleek ook tijdens een recente afstudeer-opdracht over de mogelijkheden en belemmeringen bij toepassing van SROI in het aanbestedingsbeleid. In het kader van die opdracht hebben intervieuws plaatsgevonden met 8 lokale ondernemers, waarbij blijkt dat dit thema bijzonder leeft bij het bedrijfsleven, en dat zij graag willen meepraten over de invulling hiervan.

Het eerste overleg hierover heeft reeds plaatsgevonden met de heer J. Hekman, bestuurslid van de BCHN, op 7 december j.l. (aantekeningen bijgevoegd). Vervolgens is e.e.a. ook ter sprake gekomen in het gesprek op 20 december j.l. met de heren Johan Middelkamp, Joost Hekman en Jitse de Boer over het pilotproject voor Nuggers. De aantekeningen van dat gesprek zijn eveneens bijgevoegd. Over de uitwerking van dat gesprek wordt u afzonderlijk gerapporteerd.

Verder kan het Cliëntenplatform Werk en Inkomen ook geïnformeerd worden over deze beleidsnotitie.

Communicatie:
Vooralsnog geen afzonderlijke communicatie, in afwachting van afronding van de besluitvorming. Na goedkeuring van het plan zal een regionaal communicatieplan worden opgesteld.

Overige consequenties:
Geen.